



PARADOKS Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi  
*PARADOKS Economics, Sociology and Policy Journal*

***Kent Kimliğinin Oluşturulmasında Kültürel Unsurların  
Önemi: Balıkesir Üzerine Bir İnceleme***

*Indicators of Urban Consciousness and Ways of Improving  
Urban Consciousness*

**Tahsin GÜLER**

*Yrd. Doç. Dr., Balıkesir Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi*

**Sinem ŞAHNAGİL**

*Arş. Gör., Dokuz Eylül Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi*

**Hazan GÜLER**

*Arş. Gör., Balıkesir Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi*

**Editör/Editor-in-Chief**

Doç.Dr.Elif KARAKURT TOSUN

**Editör Yardımcıları/Co-Editors**

Doç.Dr.Sema AY

Dr.Hilal YILDIRIR KESER

**Uygulama/Design**

Dr.Yusuf Budak

**Taradığımız Indexler /  
Indexes**



Dergide yayınlanan yazılardaki görüşler ve bu konudaki sorumluluk yazarlarına aittir. Yayınlanan eserlerde yer alan tüm içerik kaynak gösterilmeden kullanılamaz.

All the opinions wriVen in artic- les are under responsibilities of the authors. None of the contents published cannot be used without being cited.

**Yayın ve Danışma Kurulu / Publishing and Advisory Committee**

Prof.Dr.Veyssel BOZKURT (İstanbul Üniversitesi)  
Prof.Dr.Marijan CINGULA (University of Zagreb)  
Prof.Dr.Recai ÇINAR (Gazi Üniversitesi)  
Prof.Dr.R.Cengiz DERDİMAN (Uludağ Üniversitesi)  
Prof.Dr.Aşkın KESER (Uludağ Üniversitesi)  
Doç.Dr.Sema AY (Uludağ Üniversitesi)  
Assoc.Prof.Dr.Mariah EHMKE (University of Wyoming)  
Assoc.Prof.Dr.Ausra REPECKIENE (Kaunas University)  
Assoc.Prof.Dr. Cecilia RABONTU (University " Constantin Brancusi" of TgJiu)  
Doç.Dr.Elif KARAKURT TOSUN (Uludağ Üniversitesi)  
Doç.Dr.Emine KOBAN (Gaziantep Üniversitesi)  
Doç.Dr.Ferhat ÖZBEK (Gümüşhane Üniversitesi)  
Doç.Dr.Senay YÜRÜR (Yalova Üniversitesi)  
Dr.Zerrin FIRAT (Uludağ Üniversitesi)  
Dr.Murat GENÇ (Otago University)  
Dr.Hilal YILDIRIR KESER (Uludağ Üniversitesi)

**Hakem Kurulu / Referee Committee**

Prof.Dr.Veyssel BOZKURT (İstanbul Üniversitesi)  
Prof.Dr.Veyssel BOZKURT (İstanbul Üniversitesi)  
Prof.Dr.Marijan CINGULA (University of Zagreb)  
Prof.Dr.Recai ÇINAR (Gazi Üniversitesi)  
Prof.Dr.Mehmet Sami DENKER (Dumlupınar Üniversitesi)  
Prof.Dr.R.Cengiz DERDİMAN (Uludağ Üniversitesi)  
Prof.Dr.Zeynel DİNLER (Uludağ Üniversitesi)  
Prof.Dr.Hasan ERTÜRK (Uludağ Üniversitesi)  
Prof.Dr.Bülent GÜNŞOY (Anadolu Üniversitesi)  
Prof.Dr.Sait KAYGUSUZ (Uludağ Üniversitesi)  
Prof.Dr.Aşkın KESER (Uludağ Üniversitesi)  
Prof.Dr.Bekir PARLAK (Uludağ Üniversitesi)  
Prof.Dr.Ali Yaşar SARIBAY (Uludağ Üniversitesi)  
Prof.Dr.Şaban SİTEMBÖLÜKBAŞI (Süleyman Demirel Üniversitesi)  
Prof.Dr.Abdülkadir ŞENKAL (Kocaeli Üniversitesi)  
Prof.Dr.Veli URHAN (Gazi Üniversitesi)  
Prof.Dr.Üğür YOZGAT (Marmara Üniversitesi)  
Doç.Dr.Sema AY (Uludağ Üniversitesi)  
Doç.Dr.Elif KARAKURT TOSUN (Uludağ Üniversitesi)  
Doç.Dr.Hakan ALTINTAŞ (Sütçü İmam Üniversitesi)  
Doç.Dr.Hamza ATEŞ (Kocaeli Üniversitesi)  
Doç.Dr.Canan CEYLAN (Uludağ Üniversitesi)  
Doç.Dr.Kenan DAĞCI (Yalova Üniversitesi)  
Doç.Dr.Kemal DEĞER (Karadeniz Teknik Üniversitesi)  
Doç.Dr.Kadir Yasin ERYİĞİT (Uludağ Üniversitesi)  
Doç.Dr.Ömer İŞCAN (Atatürk Üniversitesi)  
Doç.Dr.Vedat KAYA (Atatürk Üniversitesi)  
Doç.Dr.Emine KOBAN (Gaziantep Üniversitesi)  
Doç.Dr.Burcu KÜMBÜL GÜLER (Kocaeli Üniversitesi)  
Doç.Dr.Veli Özer ÖZBEK (Dokuz Eylül Üniversitesi)  
Doç.Dr.Serap PALAZ (Balıkesir Üniversitesi)  
Assoc.Prof.Dr. Cecilia RABONTU (University " Constantin Brancusi" of TgJiu)  
Assoc.Prof.Dr.Ausra REPECKIENE (Kaunas University)  
Doç.Dr.Abdülkadir ŞENKAL (Kocaeli Üniversitesi)  
Doç.Dr.Sevtap ÜNAL (Atatürk Üniversitesi)  
Doç.Dr.Sevda YAPRAKLI (Atatürk Üniversitesi)  
Doç.Dr.Gözde YILMAZ (Marmara Üniversitesi)  
Doç.Dr.Senay YÜRÜR (Yalova Üniversitesi)  
Yrd.Doç.Dr.Aybeniz AKDENİZ AR (Balıkesir Üniversitesi)  
Yrd.Doç.Dr.Doğan BIÇKI (Muğla Üniversitesi)  
Yrd.Doç.Dr.Cantürk CANER (Dumlupınar Üniversitesi)  
Yrd.Doç.Dr.Ferhat ÖZBEK (Gümüşhane Üniversitesi)  
Yrd.Doç.Dr.Ceyda ÖZSOY (Anadolu Üniversitesi)  
Dr.Murat GENÇ (Otago University)



**PARADOKS Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi**  
*PARADOKS Economics, Sociology and Policy Journal*

***KENT KİMLİĞİNİN OLUŞTURULMASINDA KÜLTÜREL  
UNSURLARIN ÖNEMİ: BALIKESİR ÜZERİNE BİR İNCELEME***

***INDICATORS OF URBAN CONSCIOUSNESS AND WAYS OF  
IMPROVING URBAN CONSCIOUSNESS***

***Tahsin GÜLER***

*Yrd. Doç. Dr., Balıkesir Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi*

***Sinem ŞAHNAGİL***

*Arş. Gör., Dokuz Eylül Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi*

***Hazan GÜLER***

*Arş. Gör., Balıkesir Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi*

**Aralık / December 2016, Cilt/Vol: 11, Özel Sayı/Special Issue, Page: 85-104**  
**ISSN: 1305-7979**

## KENT KİMLİĞİNİN OLUŞTURULMASINDA KÜLTÜREL UNSURLARIN ÖNEMİ: BALIKESİR ÜZERİNE BİR İNCELEME

### INDICATORS OF URBAN CONSCIOUSNESS AND WAYS OF IMPROVING URBAN CONSCIOUSNESS

**Tahsin GÜLER**

Yrd. Doç. Dr., Balıkesir Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi

**Sinem ŞAHNAGİL**

Arş. Gör., Dokuz Eylül Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi

**Hazan GÜLER**

Arş. Gör., Balıkesir Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi

---

### ÖZET

---

Küreselleşme, sosyal, ekonomik ve teknolojik gelişmeler, mekânsal ve toplumsal bir alan olarak kentin değişimini kaçınılmaz kılmıştır. Bu değişimin yarattığı atmosferle kent kimliği ve kent kültürü kavramları önem kazanmıştır. Kentlilerin geçmişten günümüze taşıdığı değerler bütünü olan kent kültürü, tarihin ve doğanın kente bıraktığı birikimdir. Kentler, barındırdıkları değerler yoluyla kent kimliğinin çerçevesini oluştururlar. Kent kimliği ise, kentin sürekliliğini sağlayan ayırt edici özelliklerdir.

Kent kültürünün ve kimliğinin canlandırılmasında ve korunmasında yerel yönetimlerin etkisi büyüktür. Bu çerçevede Balıkesir Belediyesi'nin 2012'de Büyükşehir Belediyesi statüsüne kavuşması, yerel yönetimlerin baş aktörü olarak belediyenin sosyal ve kültürel alanlarda daha aktif rol almasını, kent kültürü ve kimliği üzerine özgün politikalar üretmesini gerekli kılmıştır.

Çalışmanın amacı, tarihi ve doğal güzellikleriyle zengin Balıkesir'de kent kültürü ve kimliğinin canlandırılması adına belediyecilik kapsamında gerçekleştirilen katkıları tespit etmek ve bunun geliştirilmesi için yapılması gereken faaliyetleri vurgulamaktır.

Balıkesir Büyükşehir Belediyesi'nin düzenlediği kültür turizmi çalışmaları, tarihi yapıların korunması üzerine gerçekleştirdiği projeler, doğal güzelliklerin keşfi için aldığı önlemler, kent kültürü ve kimliğinin gelişmesine katkı sağlamıştır. Ancak yapılan çalışmaların, kültürel değerlerle doğal değerlerin birleştiği Balıkesir'deki sahip olunan potansiyelin gün yüzüne çıkarılmasında eksik kaldığı görülmektedir. Şehrin sahip olduğu kültürel önem göz önüne alındığında bu çalışmalara ek olarak belediyenin diğer yerel aktörlerle işbirliğiyle yeni ve kapsamlı çalışma alanları oluşturması önerilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Kent, Kent Kimliği, Kent Kültürü, Yerel Yönetimler

---

### ABSTRACT:

---

Within the context of globalization; social, economic and technological developments have made the change of cities unavoidable. Thanks to the atmosphere with this change, the concepts of the city identity and the city culture gain importance. The city culture, which is a set of values brought from past to present by the city dwellers, is the whole savings left by the history and the nature. Cities shape the frame of city identity with these values. City identity is the general name of all features of a city which helps to distinguish itself from other cities.

*In the process of resurrection and protection of city culture and city identity, the local governments have an important role. Within this frame, the legalization of the municipality of Balıkesir as the metropolitan municipality in 2012 has made this municipality, as the leading actor in the local authority, to play a more active role in social and cultural areas and make more distinctive policies over these two concepts.*

*This study aims to establish the contributions by the municipality to resuscitate the city culture and identity in Balıkesir which is a rich city with its natural and historical beauties and to emphasize the actions to be taken to develop these areas.*

*The cultural and touristic activities held by Balıkesir Metropolitan Municipality, the projects to protect the historical monuments, the precautions taken for the exploration of the natural beauties, have all contributed to the development of the concepts of city culture and city identity. Despite these, it has been realized that all these actions have been insufficient to bring to light to the potential of Balıkesir in which the natural and historical values meet. In terms of the cultural importance of the city, this study additionally proposes to create new and more extensive local working areas which will be in collaboration with the municipality.*

**Key Words:** City, City Culture, City Identity, Local Government

## 1.GİRİŞ

Tarih boyunca insan ilişkilerini merkeze alıp sosyal, siyasal ve kültürel bir yerleşim alanı olarak karşımıza çıkan kentler, küreselleşen dünyada gittikçe ön plana çıkmaktadırlar. Mekânsal olarak taşıdıkları önemin yanı sıra, sahip oldukları toplumsal ve kültürel değerlerle kentler, özgün kent kimliği oluşturmakta ve birbirlerinden ayrılmaktadır. Kentler ayrıca, toplumun bir arada yaşamasını sağlayan söz konusu değerlerle kent kültürünün gelişmesine de katkı sağlarlar. Kent kimliğinin oluşturulmasında kent kültürünün etkisinin tartışılacağı bu çalışmada, tarihi dokusu ve doğal güzellikleri ile önem kazanmış Balıkesir kenti ele alınacaktır. Sahip olduğu tarihsel ve kültürel mirasın, tabii yapı ile birleştiği Balıkesir’de kent kimliğinin gelişmesinde yerel yönetimlerin aktif rolü, değişen belediyeçilik anlayışı çerçevesinde değerlendirilecektir. Dolayısıyla Balıkesir’in Büyükşehir statüsünü kazanmasıyla, kentin bünyesinde barındırdığı kültürel öğeleri özgün kimliğine yansıtmadaki etkisi incelenmiş olacaktır. İlk olarak kent kimliği ve kent kültürü gibi kavramların çerçevesinin çizileceği bu çalışmada, kentin sürekliliği açısından belediyeçilik faaliyetleri ve bu faaliyetlerin kent kültürüne etkisi ele alınacaktır. Balıkesir kentine özgü değerlendirmelerin yapılacağı ikinci bölümde ise, Balıkesir’in sahip olduğu değerlerle taşıdığı kent kimliğinin kısaca açığa çıkarılmasının ardından kentte değişen belediye yapısı ve kültürel belediyeçilik üzerine yorumlar yapılacaktır. Söz konusu değişimden beslenen belediyeçilik faaliyetleri ve bu bağlamda Balıkesir Büyükşehir Belediyesince gerçekleştirilen proje ve uygulamalar çalışmanın belkemiğini oluşturacaktır. Son olarak Balıkesir’de kent kültüründen bağımsız düşünülmemeyen özgün kimliğinin korunması ve geliştirilmesi hususunda etkili olacağına inanılan öneriler sunulacaktır.

## 2. KENT KİMLİĞİNİN OLUŞTURULMASINDA KÜLTÜREL UNSURLARIN ÖNEMİ

### 2.1. Bir Birikim Süreci Olarak Kent Kimliği ve Kent Kültürü Kavramları

Küreselleşen ve gelişen dünyada, birey ve toplumların kendilerini pek çok açıdan ifade etmedeki yegâne aracı olan kent, birtakım ilgili kavramlarla anlamlı hale gelir. Kenti bir birikim süreci olarak ele almak da bu bağlamda kent kimliği ve kent kültürü kavramlarını doğru anlamaktan ve aralarındaki ilişkiyi anlamlandırmaktan geçmektedir.

#### 2.1.1. Kent – Kent Kimliği – Kent Kültürü

Meydana geldikleri zamandan itibaren buldukları dönemin siyasi, kültürel ve sosyal yapısından kaynaklanan bir değişim içinde olan kentler, günümüzde en önemli yerleşim alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Pek çok farklı kent tasavvuru olmasına karşın genel bir ifade ile kent; yönetim yapısı, sınırları içinde yaşayan bireylerin iş bölümü ve sektörel dağılımı, nüfus yoğunluğu, toplumsal ve kültürel ilişkiler gibi birçok yönden kırsal alandan farklılaşan mekân olarak tanımlanmaktadır (Başaran, 2008: 17). Kentler, insanların birbirleri ve çevresiyle etkileşimini ortaya çıkaran, düşünce biçimini şekillendiren ve toplum – mekân – davranış ilişkisi çerçevesinde bireylerin kendi yaşam koşullarını belirlemesine imkân tanıyan sadece fiziksel değil aynı zamanda sosyal, kültürel ve davranışsal alanlardır. Bireyler arasındaki toplumsal bağın kaynağı haline gelen kentler, kent kimliği ile kent kültürünün oluşması ve yaşatılmasında da kilit rol üstlenirler.

Bir kenti tanımlarken kenti, onu diğerlerinden ayıran en önemli etmen olan kent kimliğinden bağımsız düşünmek mümkün değildir. Kent kimliği, her kentin kendi fiziksel, kültürel, sosyo-ekonomik ve tarihsel sürecinde şekillenen, bünyesinde barındırdığı kimselerin yaşam biçimlerini oluşturduğu, değişen kent formuna göre kendisini güncelleyen, geçmişten geleceğe uzanan çok yönlü bir bütünlüktür (Kaypak, 2010: 375). Uzun bir zaman diliminde şekillenen kent kimliği, kentin coğrafi içeriği, tarihi dokusu, kültürel düzeyi, mimarisi, yerel gelenekleri ve kentlilerin sahip olduğu birbirinden farklı hayat tarzı gibi birden çok faktörün etkisi altında kalır. Söz konusu etmenlerin farklılığı ise her kenti birbirinden ayırır ve kente özgün kimliğini kazandırır. Sürekli değişim ve gelişim halinde olan kent ve toplumsal ilişkiler de bu bağlamda kent kimliğinin yeniden tanımlanmasına sebep olur (Es, 2007: 48). Sosyal ilişkilerin kent kimliğinin oluşmasında sağladığı etki, aynı zamanda onun kent kültürünün de ayrılmaz bir parçası olduğunu bizlere gösterir.

Kentler insanların bir arada barınmasını ve işgücünü sağlayan fiziksel mekânlar olmanın ötesinde; toplumsal, siyasi, ekonomik ve kültürel etkileşim alanlarıdır. İktisadi, politik ve kültürel yaşamın merkezi konumunda olması, kente bu alanların öncülüğünü ve denetleyici misyonunu yükler

(Wirth, 2002: 78). Bu açıdan bakıldığında kente kimliğini kazandıran en önemli etmenin, sahip olduğu kültür ve tarih olduğu anlaşılabilir. Kaya'nın "Her şehrin bir 'hikâyesi' vardır." (Kaya, 2007: 20). sözleri ile ifade ettiği gibi, bir kenti diğerlerinden ayıran ve kendine has özelliklerle kimlik oluşturmasını sağlayan temel unsur kent kültürüdür. Kent kültürü, kentte yaşayanların geçmişten günümüze oluşturduğu maddi ve manevi değerler bütünü şeklinde tanımlanabilir.

Kentin demografik, doğal, tarihi ve kültürel süreçlerinin, sosyo-ekonomik alana etki etmesi ile oluşan kent kültürü, o toplumun gelenek ve görenek, alışkanlık ve yaşam biçimi hakkında ipuçları verir (Es, 2007: 91-92). Kentlerin mekânsal işlevinin yanı sıra toplumsal bütünleyici yanını açığa çıkarması bakımından kent kültürü, bir kenti tanımlamada ve kentin özgün kimliğini açığa çıkarmada büyük rol oynar.

### 2.1.2. Kent Kültürü Bağlamında Kent Kimliğinin Özellikleri ve Önemi

Kent fiziksel ve kültürel bir mekân bağlamında düşünüldüğünde, ona kimliğini kazandıran unsurların da çok yönlü olduğu anlaşılmaktadır. Kent kimliği, bir kentin kendine has tarihsel, siyasal, sosyal ve ekonomik gelişim sürecinde oluşan bir olgu olarak kent kültürü ile yakından ilgilidir. Bu nedenle kent kimliğinin özelliklerinden ve öneminden bahsederken kimlik – kültür ilişkisini göz önünde bulundurmak gerekmektedir.

Keleş'e göre her kent, kimliğinde o kent için ayırt edici birtakım unsurları barındırır (Keleş, 2005: 14). Bu unsurların kaynağı pek çok faktöre dayandırılabilir. Kentin sahip olduğu tarihi doku, coğrafi yapısı, içinde yaşayanların kent ile kurduğu manevi bağ, kentteki yaşam biçimi, kentlilerin ortak kültürel ve geleneksel özellikleri bunlardan sadece birkaçıdır. Görüldüğü üzere kenti diğerlerinden ayıran kimlik olgusu, kent kültürü ile ayrılmaz bir bütünlük içindedir. Bu nedenle kent kimliğini oluşturan öğeler, temelde kent kültürünün kodlarıdır (Alver, 2009: 430). Kente hem fiziki hem de soyut açıdan kimliğini kazandıran etmenlerin birçoğu, doğrudan o kentin kültürel yapısı ile ilgilidir.

Beşeri çevrenin unsurları olarak birey ve toplum, kent kimliğinin oluşması ve küreselleşen dünyada kendini yeniden yorumlaması noktasında başlıca rol oynar. Geçmişten günümüze aktarılan değer ve inanç sistemi ile toplumsal yaşamı biçimlendiren ve anlamlı kılan kültür (Güvenç, 1994: 48) de, bireylerin kent kimliğini şekillendirme sürecinde en kritik belirleyicilerden birisi olmuştur. Sağlıklı bir kent kimliğinin oluşması, kültürel değerlerin sürekliliğinin sağlanması ve kentin geçmişten günümüze aktardığı maddi ve manevi mirasın korunmasıyla doğrudan ilişkilidir. Bu noktada içinde yaşayanları kente ait hissettiren kimliğin bizzat toplum tarafından üretildiği ifade edilebilir (Tekeli, 1991: 79-89). Kent kimliğinin en önemli özelliği böylece ortaya çıkmaktadır: Mekân algısının dışında

kültürel bir değer olarak, kent kimliği bireyler topluluğu tarafından inşa edilir, sürdürülür ve geleceğe aktarılır.

Kent kimliğini kent kültürü bağlamında önemli kılan özelliklerden bir diğeri, kentin sahip olduğu doğal ve tarihsel yapıların kent üzerindeki etkisidir. Kenti hem içinde yaşayanlar adına anlamlı kılan hem de onu diğer kentlerden ayırt eden söz konusu öğeler, kent kültürünün de maddi mirasıdır. Bu miras esasında kentin kendine özgü çehresini belirleyen, silüetini çizen ve bu sayede özgün kimliğini ortaya çıkaran doğal sürecin ürünüdür ve kimlik – kültür ilişkisinin somut bir sonucudur. “...Bölgesel ve coğrafi farklılıklar, şehrin başka bir değerle değiştirilemeyecek kadar kıymetli hazinesidir.” (Kaya, 2007: 20). O halde söz konusu farklılıklar, kent kimliğini fiziki açıdan şekillendirirken aynı zamanda kent kültürüne katkı sağlamaktadır. İşte bütün bunlar kent kimliğini, kent kültürü bağlamında elzem kılmakta ve bahsi geçen kavramların birbirleri ile karşılıklı etkileşim içinde olduğunu kanıtlamaktadır. Görüldüğü üzere kent kimliğinin oluşmasında kültür nosyonunun büyük pay sahibi olması, kent kültürünün ne gibi unsurlardan meydana geldiğinin anlaşılmasını gerekli kılmaktadır.

### **2.1.3.Kent Kültürünü Oluşturan Unsurlar**

Kültür, bir toplumun ihtiyaçlarını karşılama biçimleri, kurum ve grupların, inanç ve geleneklerin oluşturduğu organik ve değişken bir bütün (Hançerlioğlu, 1967: 225) olarak kentin oluşmasında ve yaşam biçiminin şekillenmesinde büyük rol oynar. Kente ait somut ve soyut değerlerin birçoğunun üretim süreci olan kültür, toplumsal yaşamın sürdürüldüğü kentin temel bileşenidir. Dolayısıyla kent kültürünü oluşturan unsurlar, maddi ve manevi anlamda çok yönlü olmaktadır.

İnsanların birlikte yaşama işlevselliğinin yanı sıra bir arada düşünme, sosyal ilişkiler kurma, politik seçimler yapma gibi siyasi ve sosyolojik boyuta sahip kentler, buldukları toplumun kültürel yapısından ayrı tutulamaz. Bu nedenle kentler mekân görevi üstlenirken, hem bu alanların o toplumla bağını hem de kültürel sürdürülebilirliğini sağlamaya çalışır. Toplumların fiziksel, yapısal, sosyolojik farklılıkları kente özgü bir kent kültürünün oluşmasında temel etmendir. Kentin gördüğü işlevlerin, kültür yapısına ve karmaşıklığına göre farklılaştığı bilinmekte, Hatt ve Reiss söz konusu farklılığın, kenti yerleşim yerinden bir adım ötede, bağlı bulunduğu toplumun kültürünü yaşatan bir atölyeye dönüştürdüğünü savunmaktadır (Hatt ve Reiss, 2002: 30).

Toplumların fiziksel, siyasal, ekonomik ve kültürel alanı olarak kentlerin hayatta kalması, kent kültürünün devamlılığının sağlanması ile yakından ilişkilidir. Kent kültürünü meydana getiren en önemli unsurlarından biri olan tarihsel mirasın sürdürülmesi bu noktada kentlerin devamlılığının garantisidir. Bir kente has niteliklerin canlı tutulması, söz konusu mirasın geçmişten geleceğe



aktarılması ile mümkündür. Yaşayan bir organizma olarak kenti geleceğe taşıyacak temel unsur, kente kimliğini kazandıran kültürel etkileşim araçlarıdır (Es, 2007: 50-51).

Kent kültürü toplumdan topluma değişiklik gösterdiği için kentin sahip olduğu tarihsel bilinç, kente özgü doğal güzellikler, gelenek ve görenekler, kentlilerin o kente mekânsal ve manevi anlamda yükledikleri anlam, kentin politik, ekonomik ve yerel yönetim anlayışı gibi pek çok faktör o kenti benzersiz bir alana çevirmektedir. Bu bağlamda kent kültürünün ve kimliğinin gelişmesine ve gelecek kuşaklara aktarılması noktasında somut birtakım faaliyetlerle katkı sağlayan belediyeçilik anlayışı, kentlerin gelişen vizyonunda büyük pay sahibi olmaktadır. Kentlerdeki yaşam kalitesi ve sürdürülebilirliği sağlayarak kent kültürünün korunmasına hizmet eden bu anlayış, kentin özgün kimliğine kavuşmasında son derece etkilidir.

## **2.2. Kent Kültürü ve Kimliğinin Geliştirilmesi Kapsamında Belediyeçilik Faaliyetleri**

Kent kültürünün ürettiği değerlerin paylaşıldığı ve yaşam alanı olarak nitelendirilen çerçeve içinde toplumu etkileme ve yönlendirme noktasında büyük bir güce sahip olan yerel yönetimler, aynı şekilde, gerek kültürel açıdan gerekse fiziksel ve sosyo-ekonomik açıdan kentin kültürel anlamda gelişmesinden, ilerlemesinden ve kimliğini korumasından sorumlu olan kurumların başında gelmektedir.

Kentin tarihi dokusu, doğal güzellikleri, manevi kültürel zenginlikleri gibi unsurları, kentte yaşayanlar ile kent arasında duygusal bir bağ oluşturarak, insanların yaşadıkları kente karşı aidiyet duygusu hissetmelerini sağlar. Dolayısıyla bu unsurlar sayesinde kentte yaşayan insanlar açısından kent kültürünün oluşturulması ve korunması kolaylaştırılmaktadır (Kurt, 2011: 266). Uluslararası toplulukların ve devletin yanı sıra kent kültürünün oluşturulması, korunması ve geliştirilmesi sürecinde asıl yetkili, halka en yakın kuruluşlar olan yerel yönetimlerdir. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nda da bu görevi yinelenen yerel yönetimler, kentlerdeki tarihi birikim ve kültür öğelerini korumakta asli bir görev üstlenmektedir (Keleş, 2005: 16). Yerel ve politik kararların, kimlik-kültür adına kent misyonu ve vizyonu kapsamında meydana getirdiği birincil etki belediyeçilik faaliyetlerinin bu konudaki önemini yadsınamaz hale getirmiştir.

### **2.2.1. Kentin Sürekliliği Açısından Belediyeçilik Faaliyetlerinin Önemi**

Kent kimliğinin geliştirilmesi ve kültürel unsurların korunması hususunda bireylerin, sivil toplum kuruluşlarının, yerel yönetimlerin yani kentin sürekliliği noktasında söz sahibi olan tüm paydaşların önemi bulunmaktadır. Fakat bu önemle birlikte, kentte yaşayanların buldukları kentin farkına varmalarını sağlama, kent sakinlerine kente dair bir aidiyet duygusu hissettirme ve bu bilinçle kentin her türlü değerine sahip çıkmalarını sağlama faaliyeti ve görevi ağırlıklı olarak yerel

yönetimlere (belediyelere) düşmektedir. Bu noktada politikalar üretme konusunda başat unsur yerel yönetimler olmaktadır (Kurt, 2011: 172).

Kentlerde, kente özgü bir kültür oluşturma işlevini yerine getiren ve kentin kendisi olma özelliğini kazanmasına ön ayak olan belediyelerin faaliyetleri, maddi, manevi kültür mirasını korumak ve kentteki yapılaşmanın bu kültürel değerlere uygun olarak gerçekleştirilmesini sağlamak yönünde önem kazanmaktadır (Yahyagil, 1998: 116). Özellikle, yeni oluşturulan belediyelerin, başarıya ulaşabilmelerinde, kent kültürü ve kent kimliğini oluştururken kentin tarihinden kopmadan ve bu tarihten beslenerek kentsel dokular oluşturmaları önemli rol oynamaktadır. Kentin geleneksel ve kültürel özellikleri göz önüne alınarak, nüfusun kültürel karakterine uygun olarak geliştirilen ve oluşturulan politikalar belediyeler için uygulama ve etki noktasında önemli kolaylıklar sağlamaktadır. Belediyeler tarafından bu kapsamda oluşturulan kültürel politikalar, insanların kentlerini sahiplenmelerini ve yerel yönetimlerin kentin kültürel, sosyal ve fiziksel olarak dışarıya bakan yüzünü geliştirmeye ve tanıtmaya yönelik uygulamalarını desteklemelerini sağlayacaktır (Göksel ve Kutlu, 2014: 75). Kent kültürünün ve kimliğinin edinilmesi sürecinde, kentin geleceğine yönelik düşünülerek ihtiyaçları doğrultusunda ortaya konulan yeni görüşler, projeler, programlar, organizasyonlar ve özellikle kurumsal yapı önemli bir rol üstlenmektedir. Bu tür uygulamalar kente dair sunulan hizmetlerde kalite standardını artırma işlevi görmektedir. Sunulan hizmetlerdeki kalite yükseldikçe kent kimliği bağlamında aidiyet düzeyi de yükselecektir (Kurt, 2011: 267).

### **2.2.2. Belediyecilik Faaliyetlerinin Kent Kültürüne Etkisi**

Belediyecilik faaliyetlerinde süregelen geleneksel algının değişmesi, bu konudaki çerçevenin genişlemesini ve toplumsal taleplerde bir farklılaşma yaşanmasını beraberinde getirmiştir. Belediyecilik faaliyetlerinin fiziki yapı hizmetlerinin verilmesinden ibaret olmadığının anlaşılmasıyla birlikte belediyeler hizmet alanlarını genişletmiş, sosyal ve kültürel alanlarda daha aktif rol almaya başlamışlardır. Belediyecilik faaliyetlerindeki kültür ağırlıklı bu çeşitlenme “kültürel belediyeciliğin” bir kavram olarak oluşmaya başlamasının temellerini atmıştır (Özcan, 2011: 4).

Kültürel belediyecilik var olan kent kültürünün canlılığını koruması ve yeni kurulan kentsel mekânlarda da oluşturulması noktasında önemli işlevlere sahiptir. Dolayısıyla kent kültürünü ve kültürel belediyeciliği yalnızca belediyenin tiyatro, sergi, kitap fuarı organizasyonları gibi faaliyetlerle sınırlandırmak yerine daha geniş bir perspektifle, kentteki kalıcı kültür öğelerinin korunması, değerlendirilmesi ve geliştirilmesi süreci olarak ele almak daha doğru olacaktır (Keleş, 2005: 14). Kendine özgü kültürel varlıklarıyla belli bir kimlik barındıran kentler, sokak ve meydanların yapısı ile de kimliğini ortaya çıkarmaktadır. Kentler sahip olduğu sokaklar, meydanlar, açık alanlar ile insanların bir araya geleceği, etkileşim kuracağı, kentli kültürünü üretecekleri alanlar olma özelliğini gösterirler

(Erdönmez ve Akı, 2005: 68). Tüm bu alanların dolayısıyla kent kimliği adına kültürel unsurların korunması, geliştirilmesi ve yönetimi belediyeçilik faaliyetlerinin varlığını ve işlerliğini gerektirmektedir.

Belediyeler, kentte yaşayan sakinler ile kent kültürü ve kimliği arasındaki bağı, kanunların kendilerine çizdiği çerçeve içerisinde ve verilen görevler/yetkiler kapsamında çeşitli hizmetler sunarak kurmaktadır. Dolayısıyla kent düzeyinde veya yerel nitelikte olan kültür sorunlarına dair en doğru ve yerinde kararları alabilecek kuruluş, sorunların nedenselliğine dair en çok bilgiye sahip olabilecek olan belediyelerdir. Belediyelerin kent kültürüne yönelik faaliyette bulunması hususunda, Büyükşehir Belediye Kanunu'nda belediyelerin görevlerine bakıldığında “kültür ve tabiat varlıkları ve tarihî dokuyu korumak; kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin geliştirilmesine ilişkin hizmetler yapmak” şeklinde vurgu yapıldığı görülmektedir. (Öztaş ve Zengin, 2008: 170). Bu kapsamda Belediyeler, özellikle kent müzelerinin ve sanat galerilerinin açılması, kültür ve sanat şenlikleri düzenlenmesi, yerel özellikleri temsil eden folklor ekipleri kurulması gibi çeşitli kültürel başlıklarla birebir ilgilenmektedirler (TODAIE, 1992: 223). Sonuç olarak kent kimliği oluşumunun geçmişten geleceğe uzanan bir süreç olduğu düşünülürse, çağın getirdiği teknoloji ve yeniliklerin, belediyelerin faaliyetleri öncülüğünde kentin imzası niteliğindeki değerlerle entegre edilmesi, kimliksel öğelerin etkili şekilde korunmasını beraberinde getirecektir.

### 3. YEREL YÖNETİMLER VE KENT KİMLİĞİ İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA BALIKESİR

Balıkesir batıdan Çanakkale Boğazı, kuzeyden İstanbul Boğazı'na kıyısı bulunan stratejik öneme sahip bir bölgede yer almaktadır. Hem Ege hem de Marmara Denizi'ne komşu olarak konumlanan Balıkesir kenti, tarihi dokusu bakımından da önemli birikimlere sahiptir. Bölge 11. yüzyılda Türk egemenliğine girmiş, Selçuklularla başlayan bu egemenlik, Karesi Beyliği'nin bölgede uzun süreli hâkimiyetiyle devam etmiştir. Balıkesir'in sahip olduğu kent kimliğini anlamak, bu kimliğin yerel yönetimler kapsamında nasıl sürdürüldüğünü görmek ve bu bağlamda kentte yapılmış – yapılması beklenen faaliyetlerin neler olduğunu tespit etmek adına öncelikle Balıkesir'i kısaca tarihi ve kültürel dokusu ile tanımakta fayda vardır.

#### 3.1. Tarihi Mirası ve Doğal Dokusu ile Balıkesir'in Kent Kimliği

Sahip olduğu doğal ve turistik güzellikleri, sayısız yeraltı ve yerüstü kaynakları, derin tarihi mirası ve kültürel dokusu ile Balıkesir, Türkiye'nin önemli kentlerinden biri olma özelliğini taşımaktadır. Balıkesir, Cumhuriyet tarihinde Milli Mücadele dönemiyle başlayan önemini

günümüzde de hem tarihi hem de kültürel açıdan devam ettirmekte ve bu sayede kent kimliğine önemli katkılar sağlamaktadır.

Balıkesir kenti M.Ö. 1200'li yıllara kadar uzanan yerleşim yeri tarihi ile çok eski bir geçmişe sahip olsa da günümüz kentsel özelliklerini etkisi altına alan süreç, şehre adını veren Karesi Beyliği ile başlamıştır. Anadolu Selçuklu Devleti'nin komutanlarından Karası (Kara İsa) Bey'in 1296 yılında bölgede bağımsızlığını ilan etmesinin ardından şehir onun ismi ile anılmıştır (Akpınarlı, 2004: 20-21). Toprakların Osmanlı Devleti'ne geçmesinin ardından stratejik önemini sürdüren Balıkesir, yeni Türk devletinin kurulma mücadelesinde son derece etkili olmuştur. Milli Mücadeleyle ulus devlete geçiş sürecinde tarihi bir sorumluluğu üstlenen kent, İzmir'in işgalinden sonra Anadolu'nun müdafaa edilmesi hususunda diğer illere ön ayak olmuştur. Kuvayi Milliye'nin ilk kıvılcımlarının atıldığı bu bölge, cadde ve sokak isimlerinde söz konusu tarihi önemi sürdürerek kent kimliğinin inşasına katkıda bulunmuştur. Başta Milli Kuvvetler ve Anafartalar Caddeleri olmak üzere, Cumhuriyet, Gazi, Kazım Karabekir, Fevzi Çakmak, Mehmet Akif Ersoy, Ali Çetinkaya, Sakarya, Altı Eylül isimlerinin verildiği caddeler, Balıkesir'de önemli kentsel işlevlerin sağlanması bakımından kentin tarih vurgusunu ön plana çıkarmaktadır (Aliağaoğlu ve Yiğit, 2013: 318).

Balıkesir kent kimliğini oluşturan değerlerin tarihi dokunun sürekliliğini sağlayan geleneksel mimari yapılar olduğunu söylemek mümkündür. Birol'a göre de Balıkesir'deki kentlilik bilincini oluşturan temel etmen, kentte var olan sosyo-kültürel zenginliktir. Bu nedenle söz konusu zenginliğin, Balıkesir'de kolektif kent kültürünün ve kentlilik bilincinin oluşumuna yardımcı olduğu görülmektedir (Birol, 2008: 30). Kentte yer alan Zağnos Paşa Camisi, Karesi Türbesi ve Kuva-yi Milliye Müzesi gibi çeşitli dönemlerden kalan pek çok mimari eser, mekân organizasyonu bakımından şehrin tarihi yapısından izler taşıırken, aynı zamanda kente özgün bir kimlik sağlamaktadır (GMKA, 2014: 155). Bunların yanı sıra kentin kentliler adına da kimliğini korumasını sağlayan Kurtdereli Heykeli, Saat Kulesi Balıkesir'in diğer özgün tarihi mimari yapılarını oluşturmaktadır (Akpınarlı, 2004: 77-91).

Kentin tarihi mirasının yanı sıra sahip olduğu sayısız doğal güzellikler de Balıkesir'in kent kimliğini şekillendiren unsurlar arasında büyük öneme sahiptir. Doğal dokusunu bünyesindeki ilçeler ile sağlayan Balıkesir, her biri turistik ve kültürel niteliğe sahip bölgeleri ile kent kimliğinin inşasında çok yönlü bir şehir olarak karşımıza çıkmaktadır. Pek çok kültür mirasının yer aldığı ve taşıdığı Akdeniz mimarisi ile tarihi bir mekân olma özelliğini koruyan Ayvalık; Rumların yaşadığı dönemden kalan zengin ve özgün kent mimarisiyle Cunda Adası bu noktada Balıkesir'in kent kültürü ile ilgili verilecek örneklerden sadece birkaçıdır (GMKA, 2014: 158). Ayrıca Kazdağı Milli Parkı, Ayvalık Adaları Tabiat Parkı, Ramsar Sözleşmesi Listesi'nde yer alan Kuş Cenneti Milli Parkı gibi doğal değerlerle, Balıkesir kent kültürünü canlı tutma noktasında pek çok doğal çeşitliliğe sahip bir bölgedir.

Balıkesir'deki kent kimliğinin, bünyesinde barındırdığı tarihi, doğal ve turistik mekânlar vasıtasıyla oluşmasının yanı sıra kentte değişen belediyeçilik anlayışının bu kimliği pekiştirdiğini ifade etmek yanlış olmayacaktır. Kentin tarihi ve doğal dokusunu ön plana çıkarmada etkili kültürel belediyeçilik nosyonunun, Balıkesir'de değişen belediye yapısı ile önemini daha da artırdığı görülmektedir. Bu noktada söz konusu değişimin Balıkesir Belediyesince kent kimliği ve kültürünü canlandırmada nasıl bir anlam ifade ettiğini anlamak önemli olacaktır.

### **3.2. Değişen Belediye Yapısı ve Balıkesir'de Kültürel Belediyeçilik**

Daha etkin bir büyükşehir yönetim ölçeği arayışlarının bir ürünü olan (Gül ve diğerleri, 2014: 177) 6360 Sayılı Büyükşehir Kanunu ile birlikte Balıkesir'de sınırları il mülki sınırları olmak üzere büyükşehir belediyesi kurulmuştur. Kanun ile büyükşehir sınırları içindeki köyler tüzel kişiliğini kaybedip mahalleye dönüşmüştür. Belediye yapısında meydana gelen değişikliklerle birlikte hizmet alanı genişlemiş, belediyelere yüklenen sosyal ve kültürel işlevlerde artış gözlenmiştir.

Büyükşehir Belediyesi'nin görev, yetki ve sorumlulukları arasında yer alan; "Eskiyen kent kısımlarını yeniden inşa ve restore etmek, kentin tarihi ve kültürel dokusunu korumak amacıyla kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulamak, kültür ve tabiat varlıkları ile tarihî dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlamak, bu amaçla bakım ve onarımını yapmak, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa etmek, her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek" (www.tbmm.gov.tr) gibi maddeler kültürel belediyeçilik adına çalışmaların gerekliliğini artırmıştır.

6360 Sayılı Kanunla kurulan ve 2014 yerel seçimleri sonrasında faaliyete başlayan Balıkesir Büyükşehir Belediyesi'nin teşkilatlanması ve kültürel belediyeçilik kapsamında, kent kimliği ve kent kültürüne hizmet edecek olan kültür-sanatla ilgili hizmetler, Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı'nın görev ve sorumlulukları arasında bulunmaktadır. 2014 yılında yapılanma sürecini tamamlayan Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı'na bağlı Kültür, Sanat ve Etkinlikler Şube Müdürlüğü ile Yaygın Eğitim ve Konservatuar Şube Müdürlüğü Büyükşehir Belediyesi'nin kültür ve sanat alanındaki çalışmalarını gerçekleştirmektedir. Kent genelinde kültürel bilincin yükseltilmesi için gerekli projeleri üretmek ve projelere ait etkinlikleri düzenleyip yürütmek, milli ve dini günlerle ilgili faaliyetleri organize etmek, yürütmek, ilgili birimler ile koordinasyon sağlamak gibi kent kimliğine katkıda bulunacak olan faaliyetleri, belediye söz konusu müdürlük aracılığıyla yürütmektedir (www.balikesir.bel.tr). Yine bu kapsamda bölgesel kalkınma ajansı ve Kent Konseyi destekledikleri projeler aracılığıyla kent kimliği ve kültürünün devamlılığı noktasında işbirliği yapmaktadır.

### **3.3. Kent Kimliği Üzerine Balıkesir Belediyesince Sunulan Kültürel Çalışmalar**

Kentlilik bilincine yönelik belediyeler tarafından yürütülen sosyal etkinliklerin farkındalığa katkı sağlamaktadır. Bu konuda yerel yönetimlerin, kent konseyleri ve sivil toplum kuruluşları ile fikir alışverişi içinde çalışmalarını yürütmesi önemli bir noktayı oluşturmaktadır (GMKA, 2014: 153). Bu kapsamda uygulamaya konulan “Balıkesir Bir Büyük Aile” oluyor projesi kent kimliğine katkı noktasında örneklerden birini oluşturmaktadır. Balıkesir kentinde yaşayan tüm vatandaşların Balıkesir’e olan aidiyetlerini güçlendirmeleri, Balıkesirli olma duygusunu benliklerinde hissederek “Benim Şehrim” diyebilmeleri yönünde projeler geliştirmeye çalıştıklarını açıklayan belediye başkanı, “Balıkesir Bir Büyük Aile Oluyor” projesiyle, 7’den 70’e bütün vatandaşlarının yaşadıkları şehre olan aidiyet hissini, insan fitratına uygun olarak oluşturmayı düstur edindiklerini belirtmektedir (www.balikesir.bel.tr). Proje kapsamında müze ziyaretleri, konserler, festivaller vb. düzenlenerek kentte yaşayan insanların hem kaynaşması hem de farkındalıklarının artırılması amaçlanmaktadır.

Yine merkez ilçe Karesi Belediyesi ve Karesi Kent Konseyi ortaklığı ile oluşturulan “Karesi okuma günleri”, “hatıra ormanı fidan dikim etkinliği”, “bir demlik muhabbete bekleriz” (cumartesi sohbetleri), “sokakları ısıtın” gibi etkinlik ve toplantılarla yüz yüze ortamlar oluşturularak kent sakinleri arasında birlik, beraberlik ve kente bağlılık geliştirilmeye çalışılmaktadır.

Balıkesir’i konu alan kitap, gazete, makale, fotoğraf, film, belge, yazılı ve görsel doküman toplanıp bir araya getirilerek kalıcı bir ortak değer ortaya koyabilmek adına kent arşivleri oluşturulmuştur. Ayrıca kent kimliğinin ve kültürünün geliştirilmesi, kentin kültürel mirasını gelecek nesillere aktarmak için Balıkesir Belediyesi, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu ve Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından önemli çalışmalar yürütülmektedir. Bunlardan birkaçına örnek vermek gerekirse, Zağnos Mehmet Paşa Camii ve Kurtdereli Mehmet Pehlivan Anıtları çevre düzenlemesi olmak üzere, kentsel dönüşüm projeleri, ayrıca Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu ve Vakıflar Genel Müdürlüğü ile ortak olarak yürütülen restorasyon faaliyetleri gibi önemli çalışmalar sıralanabilmektedir (<http://kentarsivi.balikesir.bel.tr>). Bu çalışmalar arasında, kent için marka değeri taşıyan doğal güzellikler ve mekânlar da, belediyenin kent kimliği çerçevesinde koruma ve geliştirmeye yönelik kültürel faaliyetlerde bulunması gereken önemli değerler olarak yerlerini almaktadırlar. Bu kapsamda Balıkesir’i diğer kentlerden ayırabilecek kendine özgü bir doğa güzelliği olan “Kuş Cenneti Milli Parkı” bu değerler içinde yer almaktadır. Halk ile buluşma noktasında oluşturulan Milli Park Müzesi’nin yanı sıra, Kuş Cenneti ve çevresinde yer alan kırsal mahallelerin tarihsel geçmişinin ele alındığı “Göçlerin Gölü” isimli belgesel ([www.balikesir.bel.tr/](http://www.balikesir.bel.tr/)) ile kimlik adına farkındalık çalışmaları yapılmaya çalışılmıştır. Kaz dağları, Ayvalık adaları gibi doğa alanları koruma alanı kabul edilmiş, Cunda ve Balıkesir merkez başta olmak üzere birçok cami, külliye ve kilisenin, belirli dönemlerde kültür turları düzenlenerek tanıtılması amaçlanmıştır.

Yine, kent için aidiyet duygusu yaratma aracı olarak sembollerin gücünden faydalanılmaktadır. Balıkesir Büyükşehir Belediyesi'nin logosunun belirlenmesi noktasında, logo tespitinin öncelikle halka sorulması gayesiyle "Büyükşehir Logosunu Arıyor" mesajıyla duyurular yapılmıştır. Gelen çok sayıda logo önerisi değerlendirilerek, beklentiler belirlenmiş, Balıkesir'in büyükşehir olması nedeniyle, il genelinde öne çıkan unsurların simgelere dönüştürülerek, trendlere uygun bir şekilde kullanılması için bir çalışma yaptırılmıştır. Sonuç olarak kentin kendine özgü özellikleriyle oluşturulan logo, kent kimliği adına bir marka yaratılmasını sağlamıştır. Bu kapsamda logoda Balıkesir'in Marmara ve Ege denizine olan kıyılarını ve göllerini temsilen mavi renk, ormanlarını ve bereketli topraklarını ifade etmek için ise yeşil renk kullanılmıştır. Balıkesir halkının ruhundaki efelik ve Kuş Cenneti ortak bir simgeyle sembolize edilirken, Balıkesir'in civar illeri birbirine bağlayan konumu medeniyetin de ifadesi olan yol sembolüyle logoda yer bulmaktadır. Logodaki zeytin dalı ise, Balıkesir ile özdeşleşen huzur, barış ve birliği simgelemektedir ([www.balikesir.bel.tr/](http://www.balikesir.bel.tr/)). Balıkesir Büyükşehir Belediyesi tarafından düzenlenen yerel etkinlikler, yapılan kültür turizmi çalışmaları, tarihi yapıların korunması üzerine gerçekleştirilen projeler, doğal güzelliklerin keşfi ve korunması için alınan önlemler, kent kültürü ve kimliğinin gelişmesine katkı sağlamıştır. Ancak yapılan çalışmaların, Balıkesir'in sahip olduğu potansiyelin tam anlamıyla gün yüzüne çıkarılmasında eksik kaldığı düşünülmektedir. Dolayısıyla, bu konuda sunulan çeşitli öneriler kent kimliğinin geliştirilmesi adına faydalı olacaktır.

### **3.4. Balıkesir'de Kent Kimliğinin Geliştirilmesi Adına Öneriler**

Kentleşme oranının ve kent nüfusunun artmasına paralel olarak özgün kentsel değerlerin azaldığı, kentlilik bilincinin yitirmeye başladığı günümüzde var olan büyüme potansiyelinin büyükşehir statüsüyle de kabul edildiği Balıkesir'de kent kültürü ve kentlilik bilincinin kaybedilmemesi\ geliştirilmesi çabalarında zamanlamanın son derece uygun olduğu düşünülmektedir. Bu bakımdan Balıkesir kent kimliğinin geliştirilmesi adına önemli/değerli çalışmaların varlığı görülse de aşağıda belirtilen önerilerin söz konusu çalışmaların etkinliğini ve değerini artıracak bir katkı yapacağı düşünülmektedir.

#### **3.4.1. Sosyal Medyadan Daha Etkin Yararlanma**

Yerel yönetimlerin, kentlilik bilincinin geliştirilmesinde katılımcı mekanizmaların işletilmesine yönelik bir araç olarak sosyal medyayı daha etkin şekilde kullanmaları gerekmektedir. 2015 yılında, içerisinde Balıkesir Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin de bulunduğu Marmara Belediyeler Birliği'ne üye 93 belediyenin katılımıyla yapılan "Belediyelerde Sosyal Medya: Değişim için Yenilikçi Fırsatlar" adlı çalışmada sosyal medya araçlarının belediyeler tarafından daha çok halkla ilişkiler ve vatandaşla iletişim aracı olarak kullanıldığı belirlenmiştir. Çalışmada ortaya çıkan sonuçlara bakıldığında

Belediyelerin halka hizmetleri hakkında bilgi vermek (%95,8), vatandaşla iletişime geçmek (%75,8), açık ve şeffaf belediye anlayışını yaşama geçirmek (%62,9) en temel sosyal medya kullanım amaçları iken, sosyal medyanın; vatandaşın yönetime katılımını sağlamak (%18,5) ve/veya belediyenin çevresiyle işbirliğini geliştirmek (%18,5) için etkin bir araç olarak yeteri kadar düşünülmediği görülmektedir (Sobacı, Köseoğlu ve Karkın, 2015: 9). Kentlilik bilincinin geliştirilmesi için hizmetlerin vatandaşla birlikte tasarlanarak vatandaşın katılımının sağlanması bu anlamda kentli paydaşların karar alma süreçlerine dâhil edilmesinin bir yolu olarak daha fazla kullanılması düşünülmelidir.

Diğer taraftan çalışmada tespit edilen önemli hususlardan birisi de dünya genelinde yakın zamanda birçok belediyenin başta You Tube ve Instagram gibi video ve fotoğraf paylaşım sitelerini kullanarak kent markası oluşturma ve kentin tarihi ve kültürel değerlerini öne çıkarmalarına rağmen ankete katılan belediyelerde bu amaca yönelik kullanımın çok fazla olmadığı görülmektedir. Belediyelerin sosyal medyayı kullanımı son derece değerli ve günümüz koşullarında vazgeçilmez bir öneme sahiptir. Ancak kentli değerlerin paylaşımı ve kentlilik bilincinin geliştirilmesi konularında bu alandan daha fazla yararlanmak gerekmektedir. Bunun için belediyelerin kurumsal medya politikalarının belirlenmesinde kent kültürü ve kentlilik bilincini geliştirmeye yönelik çabaların daha fazla dikkate alınması gerekmektedir.

### **3.4.2. Yarının Büyüklüğü Olan Gençlerin Kentlilik Bilincinin Artırılması**

Kentlilik bilincinin geliştirilmesinde temel yaklaşım eğitim ve seminerlerin düzenlenmesidir. Bu eğitim ve seminerler okul öncesi eğitim kurumlarından başlayarak ilköğretim, lise ve üniversite düzeyinde uygulanmalı, kentin tarihsel ve kültürel birikimi ilköğretim, lise ve üniversite düzeyindeki genç kentlilere aktarılmalı ve bu yolla kente aidiyet duygusu oluşturulmalıdır (Kentleşme Şurası, 2009). Bu çerçevede özellikle üniversite gençliğinin bu kentte kalışlarının eğitimle sınırlı geçici bir süreç olduğunu düşünmeden onlara kentin kültürünü tanıtacak, bu kentte yaşadıkları sürece kente aidiyet hissetmelerini sağlayacak projeler geliştirilmelidir. Son yıllarda üniversite yerleşkelerinin kentten uzağa yapılmasının üniversite gençliğinin kentin değerlerinden uzaklaşmasına neden olduğu, bu durumun gençliğin kente ve kentli yaşamın değerlerine yabancılaşmasını beraberinde getirdiği sıkça vurgulanmaktadır. Bu durumun önüne geçilmesi konusunda kentin değerlerini üniversite yerleşkesine taşıyacak, üniversite öğrencilerinin kentin kültürünü ve kimliğini tanımalarına olanak sağlayacak programların gerçekleştirilmesi bir çözüm önerisi olarak düşünülebilir. Bu amaca yönelik olarak; Üniversite gençliğine yönelik kentin değerlerini merkeze alan sosyal ve kültürel etkinliklere daha fazla kaynak ayrılması, üniversite yönetimleriyle yapılacak işbirliği ile öğrenciyi kent yaşamına daha fazla değer katan/katkı sunan bireyler olmalarını sağlayacak üniversite öğrenci kulüplerinin teşvik edilmesi, üniversite eğitiminin ilk yılında okutulmak üzere içinde yaşanan kentin kültürü ve kimliğinin aktarıldığı seçmeli bir dersin müfredata konulması, öğrencide kente dair farkındalık



oluşturulması için ders içeriğinin uygulamayla desteklenmesi gibi çalışmalarını içerecek projelerin gerçekleştirilmesi son derece önemli katkılar sağlayacaktır.

#### 4. SONUÇ

Kent kimliği, her kentin geçmişten geleceğe taşıdığı, fiziksel, kültürel, sosyo-ekonomik açılardan şekillenen bir bütünü oluşturmaktadır. Maddi ve manevi değerlerin oluşum süreci olarak kent kültürünün ve kimliğinin canlandırılmasında ve korunmasında ise yerel yönetimlerin etkisi büyüktür. Yerel yönetimler (özellikle 6360 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ile birlikte) değişen belediyeçilik anlayışı ile gerek kültürel açıdan gerekse fiziksel ve sosyo-ekonomik açıdan kentin kültürel anlamda gelişmesinden, ilerlemesinden ve kimliğini korumasından sorumlu olan kurumlardır. Kültürel belediyeçilik faaliyetleri ile belediyeler, kentte yaşayan sakinler ile kent kültürü ve kimliği arasındaki bağı çeşitli hizmetler sunarak kurmaktadır. Bu kapsamda Balıkesir'deki kent kimliğinin, bünyesinde barındırdığı tarihi, doğal ve turistik mekânlar vasıtasıyla oluşması ve korunması belediye faaliyetleri aracılığıyla gerçekleştirilmektedir.

Balıkesir Büyükşehir Belediyesi tarafından düzenlenen yerel etkinlikler, yapılan kültür turizmi çalışmaları, tarihi yapıların korunması üzerine gerçekleştirilen projeler kent kültürü ve kimliğinin gelişmesine katkı sağlamıştır. Ancak yapılan çalışmaların, Balıkesir'in sahip olduğu potansiyelin tam anlamıyla gün yüzüne çıkarılmasında eksik kaldığı düşünülmektedir.

Bu çerçevede yerel yönetimlerin katılımcı mekanizmaların etkinliğini ve kentlilik bilincini artırmak amacıyla sosyal medyanın aktif kullanımı başta olmak üzere okullarda eğitim, seminer düzenleme, üniversite ile işbirliği yapma, bu yöndeki uygulamalara daha fazla kaynak aktarma gibi alternatif seçeneklere de ağırlık vermesinin çalışmaların etkinliğini ve değerini artıracığı düşünülmektedir.

#### KAYNAKÇA

AKPINARLI, Kerim Kani (2009), *Balıkesir Şehir ve Belediye Tarihi*, Balıkesir Belediyesi Kent Arşivi Yayınları.

ALİAĞAOĞLU, Alpaslan ve YİĞİT, Yücel (2013), "Balıkesir'de Şehrsel Toponimi: Cadde Adları" *Doğu Coğrafya Dergisi*, 18 (30): 311-330.

ALVER, Köksal (2009), "Medeniyet, Edebiyat ve Kültür Bağlamında Şehirlerin Dili". *Hece Dergisi* 18. Özel Sayısı- Kent ve Kültür Üzerine Notlar, ss. 428-433.

BAŞARAN, İsmail (2008), *Kent ve Yerel Yönetim*. İstanbul: Okutan Yayıncılık.

- BİROL, Gaye (2008), "Kentlilik Bilinci ve Balıkesir'den Yarım Asırlık Bir Örnek: Yeni Çarşı Deneyimi" *Ege Mimarlık Dergisi*, 65: 28-35.
- BOZKURT, Güvenç (1994), *İnsan ve Kültür*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- ERDÖNMEZ, M. Ebru ve AKI, Altan (2005), "Açık Kamusal Kent Mekânlarının Toplum İlişkilerindeki Etkileri". *Megaron- YTÜ Mimarlık Fakültesi E-Dergisi*, 1(1): 67-87.
- ES, Muharrem (2007), *Kent Üzerine Düşünceler*. İstanbul: Okutan Yayıncılık.
- ES, Muharrem (2008), "Kentlilik Bilinci ve Yerel Siyaset". *Yerel Siyaset Dergisi*. Okutan Yayıncılık, ss. 91-114.
- GMKA (2014), *TR22 Güney Marmara Bölgesi Bölge Planı Taslağı 2014-2023*.
- GÖKSEL, Z. Songül ve KUTLU, Önder (2014), "Kent Kültürü Oluşturma Aracı Olarak Kültürel Belediyecilik: Selçuklu Örneği", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Dr. Mehmet Yıldız Özel Sayısı*, 75-91.
- GÜL, Hüseyin, KIRIŞ, H. Mehmet ve NEGİZ, Nilüfer (2014), *Türkiye'de Yerel Yönetimler ve Yerel Siyaset*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- HANÇERLİOĞLU, Orhan (1967), *Felsefe Sözlüğü*. İstanbul: Varlık Yayınları.
- HATT, Paul K. ve REISS, Albert J. (2002), *Kentsel Yerleşimlerin Tarihi, 20.Yüzyıl Kenti*. Derleme: Bülent Duru, Ayten Alkan, Ankara: İmge Kitabevi.
- KAYA, Erol (2007), *Kentleşme ve Kentlileşme*, İstanbul: Okutan Yayıncılık.
- KAYPAK, Şafak (2010), "Antakya'nın Kent Kimliği Açısından İrdelenmesi" *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (54): 373-392.
- KELEŞ, Ruşen (2005), "Kent ve Kültür Üzerine", *Mülkiye Dergisi*, 29(246): 9-18.
- KENTLEŞME ŞURASI (2009); *Kentlilik Bilinci, Kültür ve Eğitim Komisyonu Raporu*, 9.Kentleşme Şurası, Ankara.
- KURT, Nihat (2011), "Kent Hizmetlerinin Geleceğinde Kentsel Sorumluluklar ve Kent Kültürünün Geliştirilmesi Stratejileri", *ÇOMÜ Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yönetim Bilimleri Dergisi*, 9(2): 261-278.
- ÖZCAN, Görgün (2011), *Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Kültür Politikaları ve Kültürel Belediyecilik*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- ÖZTAŞ, Cemal ve ZENGİN, Eyüp (2008), "Yerel Yönetimler ve Kültür Hizmetleri", *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, (54): 155-180
- SOBACI, Zahid, KÖSEOĞLU, Özer ve KARKIN, Naci (2015); *Belediyelerde Sosyal Medya: Değişim İçin Yenilikçi Fırsatlar*, Marmara Belediyeler Birliği Kültür Yayınları, Yayın No: 89, İstanbul
- TEKELİ, İlhan (1991), *Bir Kentin Kimliği Üzerine Düşünceler*". *Kent Planlaması Konuşmaları*, Ankara: TMMOB Mimarlar Odası Yayınları. ss.79-89.

- TODAİE (1992), "*Kamu Yönetimi Araştırması (KAYA), Yerel Yönetimler Araştırma Grubu Raporu*", Ankara.
- YAHYAGİL, Mehmet (1998) "Kentlerin Kültürün Gelişimine Etkileri", *Sosyoloji Konferansları*, İ.Ü.İ.F., İstanbul, 25.Kitap, ss.105-120.
- WIRTH, Louis (2002), "Bir Yaşam Biçimi Olarak Kentleşme", *20.Yüzyıl Kenti*. Derleme ve Çeviri: Bülent Duru, Ayten Alkan. Ankara: İmge Kitabevi.
- <http://www.balikesir.bel.tr/haberler/buyukailenin-4-duragi-gomec-oldu> (14.04.2016).
- <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5216.html> (14.04.2016).
- <http://www.balikesir.bel.tr/calismalar/kultur-sanat-hizmetleri> (15.04.2016).
- [http://kentarsivi.balikesir.bel.tr/Kent\\_Mekanlari.aspx](http://kentarsivi.balikesir.bel.tr/Kent_Mekanlari.aspx) (15.04.2016).
- <http://www.balikesir.bel.tr/haberler/baskan-ugur-bandirmada-ziyaret-ve-temaslarda-bulundu>(13.04.2016).
- <http://www.balikesir.bel.tr/kurumsal/basin-materyalleri> (15.04.2016).